

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B38	5 ส.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น สังคม	เนิน 350 กับสมรภูมิยุทธศาสตร์ ความขัดแย้งชายแดนไทย-กัมพูชาในมิติภูมิรัฐศาสตร์และวัฒนธรรม	
ประเด็นสำคัญ	-ทำไม ‘เนิน 350’ จึงสำคัญ -สาเหตุของความขัดแย้งและการแตกหัก -เหตุผลที่ต้องแยก “เนิน 350” ออกจาก “ปราสาทตาควาย”	

‘เนิน 350’
 กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากในสังคม หลังจากโฆษกกองทัพบก ออกมาเปิดเผยเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2568 ว่ากองทัพไทยยังไม่สามารถยึดปราสาทตาควายคืนได้เต็ม 100% เนื่องจากปราสาทตาควายเป็นจุดเดียวที่มีข้อจำกัดในเชิง

ยุทธการ และถือเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของทั้งสองฝ่ายก่อนถึงเส้นตายการหยุดยิง โดยฝั่งกัมพูชาสามารถเข้ายึด ‘เนิน 350’ ได้ก่อน ขณะที่ฝ่ายไทยมีอุปสรรคด้านภูมิประเทศ อาวุธ BM-21 ของฝ่ายตรงข้าม และการวางกับระเบิดสนาม รวมถึงการสูญเสียกำลังพลหลัก ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส โฆษกกองทัพบก ระบุว่า ในภาพรวมกองทัพไทยสามารถควบคุมพื้นที่โดยรอบได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเกิดเหตุปะทะและปัจจุบันมีการวางกำลังทหารประจันหน้ากับฝ่ายกัมพูชาในระยะห่างเพียงประมาณ 50 เมตร บริเวณตัวปราสาท โดยไม่มีการสู้รบในเขตโบราณสถาน เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงหยุดยิง แต่จุดยุทธศาสตร์สำคัญไม่ได้อยู่ที่ตัวปราสาทตาควาย แต่คือ ‘เนิน 350’ ซึ่งมีความสำคัญในเชิงยุทธวิธีและเป็นเป้าหมายที่กองทัพทั้ง 2 ฝ่ายต้องการยึดครอง

ทำไม ‘เนิน 350’ จึงสำคัญ?

‘เนิน 350’ นั้นเป็นชื่อเรียกของเนินเขาที่อยู่ใกล้กับบริเวณปราสาทตาควาย บนแนวสันเขาพนมดงรัก มีระดับความสูงประมาณ 350 เมตร จากระดับน้ำทะเล ก็เลยเป็นที่มาของชื่อ ‘เนิน 350’ จุดนี้ถูกระบุว่าเป็น ‘จุดสูงข่ม’ ในทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากพื้นที่โดยรอบมีระดับความสูงเฉลี่ยเพียง 200-300 เมตร ทำให้เนิน 350 โดดเด่น

ในเชิงภูมิศาสตร์ และเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการตั้งฐานสังเกตการณ์ การควบคุมแนวรบ รวมถึงการสกัดกั้นการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่สูงชันและทัศนวิสัยที่ครอบคลุมในรัศมีกว้าง ฝ่ายที่สามารถครอบครองเนินนี้ได้จะได้เปรียบอย่างมากในด้านยุทธวิธี ทั้งในแง่ของการลำเลียงเสบียง การเคลื่อนย้ายกำลังพล การวางแนวป้องกัน และการโจมตีในระยะไกล

สาเหตุของความขัดแย้งและการแตกหัก

ความขัดแย้งที่เนิน 350 เกิดจากการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ชายแดนที่ยังไม่มีการปักปันอย่างเป็นทางการ กัมพูชาได้เข้ายึดพื้นที่ก่อน พร้อมทั้งวางกำลังและใช้ระบบยิง BM-21 ควบคุมพื้นที่ ไทยประสบอุปสรรคทั้งจากภูมิประเทศและการสูญเสียกำลังพล ทำให้พื้นที่เนิน 350 กลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมถอย และส่งผลให้เกิด “การแตกหัก” ทางยุทธศาสตร์กับพื้นที่รอบปราสาทตาควาย

เหตุผลที่ต้องแยก “เนิน 350” ออกจาก “ปราสาทตาควาย”

- 1) สถานะทางโบราณคดี: ปราสาทตาควายเป็นโบราณสถานเก่าแก่ซึ่งอยู่ภายใต้ความสนใจขององค์กรระหว่างประเทศ การปะทะบริเวณนี้อาจกระทบต่อมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ
- 2) ผลกระทบทางการทูต: การปะทะในพื้นที่โบราณสถานอาจสร้างแรงกดดันจากประชาคมโลก จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการสู้รบตรงบริเวณปราสาท
- 3) เหตุผลทางยุทธศาสตร์: เนิน 350 มีลักษณะภูมิประเทศที่โดดเด่น จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่แตกต่างหากจากตัวปราสาท เหมาะกับการปฏิบัติการทางทหารโดยตรงมากกว่าพื้นที่โบราณสถาน

ปราสาทตาควาย

ปราสาทตาควาย คือ ปราสาทหินเก่าแก่ที่คาดว่าสร้างขึ้นราวคริสต์ศตวรรษที่ 11 หรือในช่วงปลายสมัยนครวัด นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าตรงกับช่วงระหว่างรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 - รัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยมีจุดประสงค์ใช้เป็นศาสนสถานเพื่อบูชาพระศิวะ องค์เทพเจ้าตามคติความเชื่อพราหมณ์

ทั้งนี้ ตัวปราสาทตาควายหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ทรงพุ่มยอดปราศรัย มีผังปราสาทเป็นรูปกากบาท ส่วนบนก่อด้วยศิลาทราย ส่วนฐานก่อด้วยศิลาแลง อีกทั้งมีข้อสังเกตว่าปราสาทตาควายไม่มีหมู่บิวาร

มีลักษณะเป็นปราสาทเดี่ยว จึงคาดว่าอาจเป็นปราสาทที่ยังสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์นั่นเอง เป็นโบราณสถานหินทรายเก่าแก่ในสถาปัตยกรรมขอมโบราณ ตั้งอยู่บนแนวสันเขาพนมดงรัก ห่างจากปราสาทตาเมือนธม ไปทางทิศ

ตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 12-13 กิโลเมตร พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตชายแดนที่ยังไม่มีการปักปันอย่างชัดเจน และเป็นพื้นที่พิพาทที่ทั้งไทยและกัมพูชาต่างอ้างสิทธิ์

จากข้อมูลที่ผ่านมา เคยมีการปะทะ ทางทหาร บริเวณ “เนิน 350” ก่อนหน้านี้หลายครั้ง เนื่องจากอยู่ในพื้นที่พิพาทชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณ แนวสันเขาพนมดงรัก ใกล้กับ ปราสาทตาควาย และ ปราสาทตาเมือน และครั้งล่าสุดเหตุการณ์ใหญ่: ช่วงเดือนเมษายน 2554 และล่าสุด เดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา

สำหรับพิภพ ระหว่าง เนิน 350 กับ ปราสาทตาควาย หากกันมากน้อยแค่ไหน และเกี่ยวข้องกันอย่างไร นั้น จากข้อมูลพบว่า ปราสาทตาควาย ตั้งอยู่ที่ บ้านไทยนิยมพัฒนา หมู่ 17 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัด สุรินทร์ ซึ่งอยู่ติดกับแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ตัวปราสาทตั้งอยู่บนแนวสันเขาพนมดงรัก และอยู่ห่างจาก ปราสาทตาเมือนธมไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 12-13 กิโลเมตร

ส่วน เนิน 350 อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับตัวปราสาท ถือ เป็นเนินสูงที่อยู่ทางด้านหนึ่งของแนวเขาพนมดงรัก ซึ่งกำลังเป็นจุดที่ทั้งสองฝ่ายให้ความสนใจในการเข้าไปวางกำลัง หรือยึดครองเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายทาง ยุทธศาสตร์ ซึ่งกองทัพชี้แจงว่า พยายามจะยึดครองให้ได้

“เนิน 350” ไม่ใช่เพียงแค่ภูมิประเทศบนแนวชายแดนธรรมดา แต่คือจุดยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ การปะทะในพื้นที่นี้สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของข้อพิพาทชายแดนไทย-กัมพูชา รวมถึงบทบาทของประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และการทหารที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างแนบแน่น การแยกพื้นที่เนิน 350 ออกจากปราสาทตาควายจึงไม่ใช่แค่การจัดเขตพื้นที่ แต่เป็นการปกป้องทั้งประวัติศาสตร์และความมั่นคงในระยะยาว

พ.อ.หญิง ณัฏฐ์ ภัคคะกรณ์

อจ.ทก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://thestandard.co/prasat-ta-krabey-hill-350-border-conflict/>
2. https://www.matichon.co.th/politics/news_5301979
3. สุรชาติ บำรุงสุข. (2554). ความมั่นคงและความขัดแย้งชายแดนไทย-กัมพูชา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.